

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

49. De duabus Columnis in porticu templi constitutis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

& pomellum sequebatur. Ad lucernarum usum erant duo instrumenta aurea; quorum vnum latinus interpres reddit Emundorium, quo emungebatur lucernæ; alterum (periphrasi quadam,) vbi quæ emuncta sunt, extinguuntur: vocabula hebraica latinè verti possent, in Præcisoriū, & comprehensorium: vnum enim instrumentum erat, quo lucernæ filum præcidebatur; alterum, quod partem præcisam, & abiunctam comprehendebat, vbi extinguebatur. Erat igitur instrumentum forceps parua, acutis ad extremum brachiolis, quibus lucernæ filum trahi, duci, & adaptari poterat: alterum erat, quo exusta iam, & fumigans ligni pars eminens, ignisque lucem minuens, magis quàm augēs, extinguere facili, & commodè poterat.

Secundo queritur, Ad quam partem Tabernaculi Candelabrum esset? Ad meridianam, siue australem, è regione mensæ panes propositionis continentis: vnde inter candelabrum ad Meridiè positum, & Mensam ad septentrionem erat Thymiamatis altare, de quo ante iam dixi.

Tertiò queritur, Cui vsui candelabrum esset? Iosephus mysticè Candelabri vsum exponit: vt esset, inquit, symbolum cæli, siue vniuersi, in quo septem Planetæ collucent. Ad literam, Candelabrum in parte exteriori tabernaculi, & deinde Templi lucebat, vt tota ea pars tecto oportea, & velo clausa lucem commodam exciperet, & haberet instar solis totum terrarum orbem sua luce complentis.

2. Paral. 3.

Quartò queritur, Quot candelabra fecerit Salomon in templo. De hoc ita perhibet Scriptura diuina: Fecit autem Candelabra aurea decem secundum speciem, qua iusserat fieri, & posuit ea in templo, quinque à dextris, & quinque à sinistris. Hæc ibi.

Cap. XLIX.

De duabus Columnis in porticu Templi constitutis.

3. Reg. 7.

PRIMO queritur, Vbinâ Salomon duas Columnas constituit? Libri Regum historia sic habet. Et statuit (scilicet Salomon) duas columnas in porticu Templi. Cumque statuisset columnam dexteram, vocauit eam nomine Iachin. Similiter erexit columnam secundam, & vocauit nomen eius Booz. Sic ibi. Vtraque columna nomen accepit à fortitudine. Iachin, quasi firmè fundata: Booz idem est, quod, in ipso fortitudo. Erant ambæ hæ columnæ symbolum, & signum firmæ stabilitatis, qua domus Domini fundabatur: erantque ex ære factæ. Quæres, quibus hæ columnæ vsibus deseruirent? Ad ornatum templi, quemadmodum ante Principum palatia, & aulas regias solent columnæ constitui: & in ipsis aliquando aquilæ, Gryphes, canes, leones, vel tauri, vel alia similia animalia effingi, & insculpi. Fuerunt autem constitutæ illæ columnæ in porticu templi, siue ante faciem templi, hoc est, in ipso templi vestibulo.

3. Reg. 7. n. 19.

4. Reg. 25. nu. 7.

Secundo queritur, Quantæ altitudinis essent illæ columnæ? In scriptura duos locos habemus verbis secundum speciem inter se cōtrarios. Primus locus in lib. Regum sic habet: Decem, & octo cubitos altitudinis habebat columna vna. Alter verò locus in Lib. Paralipomenon, & Hieremiâ, hic est: An-

te fores templi duas columnas (fecit Salomon) quæ triginta, & quinque cubitos habebant altitudinis. Quidam hocse duos locos ita conciliant; Ambarum columnarum dicentes altitudinem fuisse triginta sex cubitorum: Et ita quælibet columna decem, & octo cubitos altitudinis habebat, & hoc est, quod prior locus ille commemorat. Et altitudo ambarum licet triginta sex cubitorum esset, non tamen apparebat illa nisi tantum triginta quinque cubitorum, quoniam vtraque columna in capite siue capitulo femicubitum occultabat, ac indeo ambarum altitudo, quæ cernebatur, erat trigintaquinque cubitorum, & hoc est, quod scribitur loco posteriore.

Abulensis, & Caietanus. 3. Reg. 7. hanc probant conciliandi ratione, vide licet columnas quidem solas decem, & octo cubitos tantum altitudinis habuisse, at verò cum capitellis, epistylis, & basibus habuisse triginta quinque: ita vt capitella haberent quinque cubitos altitudinis, & epistylia quatuor in altitudine, bases autem octo. Cui sententiæ vnum obstat videtur, quod posteriore loco cū scriptura dixisset habuisse columnas trigintaquinque cubitos, mox subiicit: Porrò capita earum quinque cubitorum erant: ergo numerati non fuerant cubiti capitum in illis trigintaquinque. Sed responderi potest fuisse generatim numeratos, & deinde scripturam expressisse cubitos capitum, vt intelligeremus quinque cubitos habuisse capitella, & epistylia quatuor item cubitos, & bases octo in altitudine, qui omnes cubiti conficiunt decem, & septem, quos si coniunxeris cum decem, & octo, quos habebant solæ columnæ, vt libri Regum, & Hieremiæ expresserunt, faciunt trigintaquinque, quos liber Paralipomenon numerauit. Sic illi. Fortassis etiam sola quælibet columna erat decem, & septem cubitorum, & femicubiti, & proinde ambæ simul trigintaquinque cubitorum, vt dicitur in lib. Paralipomenon, & apud Hieremiâ: vero loci, qui in lib. Regum testantur vnamquamque columnam fuisse decem, & octo cubitorum; femicubitum videlicet pro cubito numerasse videtur, more scripturarum familiari, quo fractum numerum interdum pro integro, & completo accipiunt.

Præterea Hieremias scribit: Decem, & octo cubiti erant in columna vna, & funiculus duodecim cubitorum circuibat eam; & liber 3. Regum ca. 7. Et lines, inquit, duodecim cubitorum ambiabat columnam vnamque; ac in eodem loco Hieremias hæc adiungit: Porrò gressitudo eius quatuor digitorum, & inus cana erat. Quæ quidem locorum discrepantia ita conciliatur à quibusdam. Diameter vnus columnæ duorum cubitorum erat: sed omnis diameter ter multiplicata cum septima parte sui, circumferentiam constituit: est enim à peripheria ad diametrum proportio tripla, hoc est, continet ter mensuram diametri, & septimam eius partem, vt se habent viginti duo ad septem. Ergo si diameter vnus columnæ erat duorum cubitorum, sequitur, vt tota circumferentia vnus columnæ fuerit sex cubitorum, & proinde filum ambarum columnarum peripheriam, siue circumferentiâ ambiens, & cingens, erat duodecim cubitorum: quia vna columna erat alteri æqualis: & quod legitur Hierem. 52. & funiculus duodecim cubitorum circuibat eam, exponunt sic, eam hoc

hoc est, non vnam quamque seorsum, sed vnam, & alteram, & quod dicitur 3. Reg. 7. *linea duodecim cubitorum ambiabat columnam vnamque*, intelliguntur sic, quia filum quod cingebat vnam columnam erat lex cubitorum, & altera columna erat æque crassa, fit vt filum duodecim cubitorum possit ambas cingere. Alij tamen conciliant in hunc modum: Diameter vnus columnæ erant quatuor cubitorum: vnde ter multiplicatus facit numerum duodenarium: filum igitur, quod cingebat vnamquamque columnam erat duodecim cubitorum, quia erat columna crassa quatuor cubitis: & ideo dicitur Hierem. 52. *funiculus duodecim cubitorum circuibat eam*, & 3. Reg. 7. *dicitur ambiabat vnamque*, hoc est, cingebat secundam, sicut primam.

Tertio queritur, Quo modo intelligantur, quæ habentur in libro Regum: *Duo quoque capitella fecit Salomon quæ ponerentur super capita columnarum? Sciendum est*, capitibus columnarum imponi ad earum ornatum coronamenta quædam, vt Architecti vocant: constat autem coronamentum tribus partibus, Epistyljo, Zophoro, & Coronide, hoc est, summo apice: Hæc coronamenti membra simul supra vocantur vulgari nomine capitella. Cum igitur 3. liber Regum cap. 7. ait: *Capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum*, intelligit Epistylum cum Zophoro, hoc est, duas partes coronamenti, ac cum in libro Paralippo. & Hieremia dicitur, altitudinem capitelli vnus fuisse quinque cubitorum, intelligitur de Epistyljo vnâ cum Zophoro, & coronide, ita vt Epistylum cum Zophoro fuerit altum tribus cubitis, coronis alta duobus cubitis. Ergo totum capitellum constans ex Epistyljo, Zophoro, & coronide, erat altum quinque cubitis. Quæres quantæ altitudinis fuerit Epistylum solum sine Zophoro, & Zophorus seorsum sine Epistyljo? Respondeo, nihil in scriptura de hoc dici, verisimile est Zophorum ad Epistylum proportionem quasi duplam habuisse, & ita Epistylum fuisse altum vno cubito, Zophorum verò duobus cubitis.

Quarto queritur, Quo modo intelligi debeant illi numeri malorum granatorum qui in libro Regum, Paralipomenon, & Hieremias ponuntur. nam Hieremias refert, fuisse mala granata noaginta sex, & postea ait fuisse centum; at liber Regum, omnia esse ducenta: Liber Paralipomenon verò omnia fuisse quadringenta. Sciendum est, ornatum coronidis in vna columna fuisse ex retiaculis, hoc est, ex funiculis reticulatis, & cuiuslibet spatij retæ septem constabat versibus siue regulis, hoc est, septem partibus distinctis per circulos, & ex earum qualibet pendebat vnum malum granatum ex duobus ordinibus retiaculorum colligi poterant numeri 96. 100. 200. 400. qui omnes numeri sic computabantur: In quo libet latere ornatu, erant duo ordines seu duo retiacula: in vnoquoque eorum mala granata viginti quatuor. Si igitur dimidiæ coronæ mala granata numerentur, hoc est, quæ vno obtutu videri poterant, erunt 96. quoniam quater viginti quatuor efficiunt 96. quæ primū ponit Hieremias. Si addas quatuor mala granata, quæ pendebant ex medijs flosculis, erunt omnia centum, vt ait quoque Hieremias: quæ omnia vno aspectu cerni poterant. Porro si totum capitellum

vnus columnæ sumatur, erunt mala granata ducenta, vt habet 3. Regum liber cap. 7. Si ambarum columnarum capitella accipiantur, erunt mala granata quadringenta, vt habet 2. liber Paralipomenon, cap. 4. Nam corpus sphericum aspici vndique non potest vno obtutu, ergo cum vno obtutu capitellum vnus columnæ cernebatur, videbantur primum 96. mala granata, quatuor autem reliqua visum latebant, vel quia erant minorâ, vel quia minus pulchra, vel quia latebant in flosculis, vel quia aspectum fugiebant, vt remotiora in corpore spherico, quod vno obtutu vndique non facile videri potest, erant tamen centum in vno ordine, & ducenta in duobus ordinibus cuiusque columnæ; & quadringenta in duabus columnis. Si quæras quomodo dicitur 2. Paralip. 4. fuisse in capitello vnus columnæ duo retiacula. & 3. Reg. 7. legimus fuisse septem retiacula in vnoquoque capitello. Respondeo, fuisse duo retiacula: hoc est duos ordines retiaculorum, & fuisse septem retiacula: hoc est septem versus retiaculorum.

Caput L.

De Mari æneo, quod erat in templo Salomonis, videlicet in atrio Sacerdotum.

PRIMO queritur, Quid appellatione Mari ænei intelligatur in scriptura. Respondo: vt Regum narrat historia, in templo factum esse à rege Salomone, vas quoddam maximum, quod magnam copiam aquæ capiebat, quod propterea noster interpretis Mare æneum appellat: æneum quidem, quia ex ære factum; Mare verò phrasi hebræa, qua omnis aquarum collectio Mare vocatur, iuxta illud: Congregationesque aquarum appellauit maria. Hinc in Euangelio Mare Genesareth, & Mare Tyberiadis, nimirum lacus ex Iordanis aquis collectus: Et ideo vas æneum, quod erat veluti concha magnam aquarum multitudinem capiens, Mare æneum appellatur.

Secundo queritur, Quot aquæ mensuras Mare æneum capiebat? Ratio dubitationis est, quia in duobus locis videtur Scriptura secum ipsa pugnare. Nam vno loco sic illa loquitur: *Et duomillia batos capiebat, & tria millia metretas*; Altero verò loco, *capiebatque, inquit tria millia metretas*. Quidam respondent, batum capere metretam cum dimidia: & prior Scripturæ locus. 3. Reg. 7. Mare æneum dicit capere duo millia batos, ac proinde tria millia metretas, vt posterior locus. 2. Paral. 4. tradit. At non verè scriptura ita in his duobus locis conciliatur: nam metreta tantumdem apud Græcos capiebat, quantum batus apud Hebræos, vt est constans omnium opinio. Deinde, quia in hebræo. 3. liber Regum capit. 7. dicit, *capiebat duomillia batos*, cum tamen liber Paralipomen. in. 2. cap. 4. dicat, *capiebat tria millia batos*. Caietanus, & quidam alij respondent, in priori testimonio exprimi totam aquæ quantitatem, quam Mare æneum continebat ad communes vsus, sed in posteriori, declarari totam aquæ copiam, quam poterat capere vas illud, si totum vsque ad summum impleteretur, & ideo hic exprimi mensuram,

Gen. 1.
Luc. 5.
Ioan. 21.

3. Reg. 7.

2. Paral. 4.